

Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană (2025-2029)

Capitolul 20 „Politica Industrială și Antreprenorială”

INTRODUCERE

Capitolul 20 „Politica Industrială și Antreprenorială” include cadrul legislativ, politicile și măsurile promovate de Uniunea Europeană (UE) pentru a stimula competitivitatea, sustenabilitatea și inovația în sectorul industrial și antreprenorial. Obiectivul acestui capitol este de a asigura dezvoltarea unei industrii și economii dinamice, competitive și reziliente, în conformitate cu valorile și standardele europene.

Capitolul 20 și acquis-ul aferent este structurat pe trei mari blocuri, care conțin mai multe sectoare, implicit:

- 1. Politica industrială;**
- 2. Politica antreprenorială și instrumente – Întreprinderi Mici și Mijlocii;**
- 3. Sectoare industriale.**

De asemenea, acquis-ul este compus preponderent din legislația direct aplicabilă a UE, implicit Regulamentele pentru industriile sectoriale ale Uniunii Europene, precum și documente de politici cu privire la dezvoltarea industrială în ansamblu și documente de politici sectoriale (*soft law*), implicit Strategii și Planuri de dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii și a sectoarelor industriale identificate în cel de-al treilea bloc.

Transpunerea și alinierea etapizată la acquis-ul UE aferent Capitolului 20, implicit dezvoltarea măsurilor și acțiunilor conexe, reprezintă o oportunitate de reanimare a sectorului industrial din Republica Moldova, a cărui pondere în Produsul Intern Brut (PIB) a scăzut de la cca 40% în anul 1990 la 11,4% în anul 2023, precum și o oportunitate de dezvoltare a mediului de afaceri în ansamblu. Dinamica economiei mondiale contemporane presupune dezvoltarea unui cadru de reglementare și a unor politici conexe menite să asigure competitivitatea, reziliența și sustenabilitatea sectorului industrial din Republica Moldova, implicit a Întreprinderilor Mici și Mijlocii, în timp ce cadrul legal, instituțional și financiar european poate facilita în mare măsură acest demers complex.

Republica Moldova urmărește alinierea completă la acquis-ul Uniunii Europene înainte de aderarea la UE.

În acest context, abordarea strategică este focusată pe o serie de etape esențiale:

- evaluarea stării actuale a legislației și reglementărilor naționale, comparativ cu cerințele UE;
- identificarea lacunelor legislative și instituționale și elaborarea de planuri de acțiune pentru eliminarea acestora;
- consolidarea capacităților administrative pentru implementarea corectă a legislației europene, prin formarea personalului și digitalizarea proceselor administrative;
- promovarea unui dialog continuu între autoritățile naționale și Uniunea Europeană pentru a asigura transparența și eficiența implementării acquis-ului.

Conform Raportului de Extindere al Comisiei Europene pentru anul 2024, **Republica Moldova se află într-un nivel moderat de pregătire în domeniul reglementat de Capitolul 20**. Pe parcursul ultimului an, recomandările au fost parțial implementate și rămân valabile pentru următoarea perioadă, înregistrând unele progrese în implementarea acțiunilor din Capitolul 20.

Comisia Europeană a formulat unele recomandări pentru creșterea nivelului de pregătire a Republicii Moldova în domeniul industrial și antreprenorial:

- adoptarea și implementarea unei strategii coerente de dezvoltare industrială, care să fie aliniată la prioritățile europene, punând accent pe inovație, digitalizare și tranziție verde;
- îmbunătățirea mediului de afaceri prin reducerea birocrăției, simplificarea procedurilor administrative și promovarea unui cadru legal predictibil și transparent pentru investiții;
- sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) prin extinderea accesului la finanțare, crearea de programe de formare antreprenorială și stimularea accesului la piața unică europeană;
- creșterea capacităților de inovare și digitalizare prin investiții în infrastructura digitală, adoptarea noilor tehnologii și stimularea cooperării între mediul academic și sectorul privat;
- promovarea tranziției către o economie circulară și sustenabilă, reducând impactul ecologic al industriei prin aplicarea practicilor de producție ecologică și eficiente din punct de vedere energetic;
- consolidarea cooperării regionale și internaționale pentru integrarea în lanțurile valorice globale și stimularea parteneriatelor public-private;
- monitorizarea și evaluarea constantă a progresului prin rapoarte periodice care să reflecte adaptarea la acquis-ul european și identificarea domeniilor ce necesită îmbunătățiri suplimentare.

Transpunerea și alinierea legislației Republicii Moldova la acquis-ul Uniunii Europene reprezintă un proces complex și, în egală măsură, o prioritate strategică în procesul de integrare europeană. Repercusiunile transunerii și alinierii acquis-ului Uniunii Europene aferent Capitolului 20 asupra mediului de afaceri autohton, precum și asupra societății în ansamblu, solicită o aliniere etapizată și însoțită de o consolidare a capacităților tuturor sectoarelor sociale – sectorului public, sectorului privat și sectorului asociativ – precum și a sectoarelor industriale.

În acest context, transpunerea și alinierea menționate supra diferă în funcție de sector, implicit de dezvoltarea sectorului la nivel național și de complexitatea cadrului normativ european aferent sectorului. Astfel, evaluarea nivelului de pregătire denotă o situație diferențiată pentru fiecare dintre cele trei blocuri de bază și sectoarele componente.

Republica Moldova își propune să transpună integral acquis-ul UE aferent Capitolului 20 până la sfârșitul anului 2026. Includerea actelor din self-screening urmează să fie definitivă, inclusiv prin prisma relevanței pentru Republica Moldova, dar în cazul celor 33 de acte care se conțin în Agenda screening-ului bilateral (restul 11 reprezintă platforme online):

- 20 de acte – au fost transpuse în legislația națională și/sau documentele de politici naționale sunt în linii mari aliniate la documentele de politici ale Uniunii Europene.

- 13 acte (1 Directivă; 1 Recomandare; 5 Comunicări; 1 Raport al CE) – au fost planificate acțiuni normative pentru anii 2025-2026.

Acțiunile normative planificate, inclusiv alte acțiuni normative aferente Directoriului din self-screening, precum și măsurile de implementare conexe acestora urmează să elimine mai multe dezechilibre care obstrucționează dezvoltarea unui sector industrial și economii competitive și sustenabile, implicit:

- ***Digitalizarea sectorului industrial.*** Implementarea unor reglementări clare care să sprijine tehnologiile digitale în industrie este crucială. Industria 4.0 este un concept esențial în strategia UE, iar Republica Moldova trebuie să adapteze cadrul legal și politicile pentru a sprijini automatizarea și integrarea tehnologiilor inteligente în producție.
- ***Economia circulară.*** Este necesară o reglementare mai strictă în domeniul gestionării deșeurilor și utilizării resurselor regenerabile, pentru a răspunde cerințelor europene privind sustenabilitatea și protecția mediului. Aceste măsuri sunt esențiale pentru a asigura o dezvoltare industrială compatibilă cu Pactul Verde European.
- ***Inovația și cercetarea-dezvoltarea.*** Deși există reglementări generale pentru sprijinirea startup-urilor inovative, este nevoie de norme mai detaliate care să sprijine investițiile în cercetare-dezvoltare.

Acțiunile planificate sunt conforme cu recomandările formulate în documentele strategice ale UE, inclusiv Avizul Comisiei Europene privind candidatura Republicii Moldova și obligațiile asumate prin Acordul de Asociere (AA/DCFTA).

Aspectele reglementate de Capitolul 20 sunt gestionate de Grupul de lucru pentru negocierile de aderare a Republicii Moldova la UE pentru Capitolul 20 (GL20), condus de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.

Nivelul de aliniere a actelor UE (capitolul 20)

32011L0007	32003H0361	32024R1252	31994Y0117(01)	32000Y0719(01)	32008H0345	32001G1221(01)
32021R0695	32021D0764	32009R0723	32018D0499	32015D2097	32012D0136	32014D0923
32013D0329	31994D0023	32011H0024	32013R0346	32019R0819	31986Y1231(02)	32016H0924(01)
32021R0690	52021DC0070	52014DC0387	52016DC0950	52020DC0102	52021DC0350	52023DC0062
52022DC0031	52013DC0542	52016DC0381	52020DC0276	52020DC0103	52023DC0535	52008DC0394
52013DC0407	52016DC0155	52018DC0773	52022DC0141	52021SC0353	31992Y0715(04)	31973Y1231(01)
32006D0077	31995Y1219(01)	31994Y1206(01)	31996Y0713(02)	32006R1893	31992Y0715(01)	32005D0456
31997R0023	32004D0213	32022D2269	31990Y0116(01)	31993Y0120(02)	31992Y0627(01)	31989D0337
31989D0630	32016R0425	31995H0216	31997Y0117(01)	31993Y1203(01)	31994Y1022(01)	31995H0198
31995Y1219(02)	31991Y0605(01)	31986Y1114(01)	31988Y0727(02)	31996Y0503(01)	31997H0344	31992Y1216(01)

verde - (transpus total), **galben** (transpus parțial), alb (netranspus)

SUBCAPITOLUL 1. POLITICA INDUSTRIALĂ

1.1. Prezentarea generală a situației

1.1.1. Cadrul legislativ actual

Politica industrială generală conține preponderent documente de politici (*soft law*) – noua Strategie Industrială a UE, Actualizarea noii Strategii Industriale, Planul de Acțiuni cu privire la sinergia dintre industria civilă, spațială și de apărare – a căror obiective se conțin în mare măsură în Strategia Națională de Dezvoltare Economică 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.393/2024 (SNDE 2030), și în Programul Național de Dezvoltare Industrială pentru anii 2024-2028, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 280/2024 (PNDI 2024-2028), precum și în documente de politici conexe cum sunt Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru anii 2022-2028 și Programul național de specializare inteligentă al Republicii Moldova pentru anii 2024-2027 „SMART MOLDOVA”.

Astfel, SNDE 2030 își propune atingerea a trei obiective fundamentale:

- I. Pregătirea țării pentru aderarea la Uniunea Europeană pe baza unei economii robuste, incluzive, verzi, competitive la nivel global și rezistente la crize.
- II. Consolidarea unui sector de servicii puternic, care valorifică resursele existente și reprezintă motorul dezvoltării economice și dezvoltării resurselor umane.
- III. Dezvoltarea unei industrii inovatoare, bazată pe produse cu un nivel mai înalt de sofisticare tehnologică și cu o valoare adăugată mai înaltă.

De asemenea, PNDI 2024-2030 conține trei obiective generale (OG) și 6 obiective specifice (OS), câte două pentru fiecare dintre obiectivele generale, după cum urmează:

OG 1. Îmbunătățirea guvernantei și modernizarea instituțională

- *Obiectivul specific 1.1.* Consolidarea cadrului normativ și eficientizarea guvernantei.
- *Obiectivul specific 1.2.* Dezvoltarea platformelor investiționale și a infrastructurii de afaceri.

OG 2. Mobilizarea capitalului și forței de muncă

- *Obiectivul specific 2.1.* Stimularea investițiilor în industria prelucrătoare.
- *Obiectivul specific 2.2.* Facilitarea accesului la forța de muncă calificată.

OG 3. Stimularea productivității și tranziției la economia verde

- *Obiectivul specific 3.1.* Creșterea inovării și a competitivității industriei prelucrătoare.
- *Obiectivul specific 3.2.* Facilitarea tranziției la economia verde.

Republica Moldova nu are dezvoltate toate cele 14 ecosisteme industriale existente la nivelul Uniunii Europene și nu dispune deocamdată de instrumentele financiare de stimulare a sectoarelor industriale prioritare care sunt la dispoziția statelor membre, dovadă că în PNDI 2024-2028 sunt setate măsuri de stimulare a 6 sectoare industriale în perspectiva dezvoltării unor ecosisteme industriale, în timp Planul de acțiuni de implementare a PNDI pentru anii 2024-2026 conține intervenții și măsuri de sprijin accesibile Guvernului Republicii Moldova.

Totodată, pe măsura implementării Planului Național de Acțiuni pentru anii 2024-2026 și avansării în parcursul integrării europene, Programul Național de Acțiuni pentru anii 2025-2029

urmează să conțină noi instrumente și mecanisme de stimulare a sectoarelor industriale din Republica Moldova.

De asemenea, Republica Moldova a transpus parțial acquis-ul UE relevant la care se face trimitere în noua Strategie Industrială a UE, dar care este aferent altor capitole, cum este cazul Directivei 2010/75/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării) – transpusă parțial prin Legea nr. 227/2022 privind emisiile industriale.

Dimensiunea „Abilități” din cadrul blocului Politica industrială, este reprezentată în mod special de Comunicarea „O nouă agendă pentru competențe în Europa: Să lucrăm împreună pentru consolidarea capitalului uman, a capacității de inserție profesională și a competitivității”. Pe parcursul ultimilor ani au fost adoptate o serie de acte normative aliniate la obiectivele acesteia, implicit: Legea nr. 110/2022 cu privire la învățământul dual și Hotărârea Guvernului nr. 97/2023 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 110/2022; Hotărârea Guvernului nr. 348/2022 cu privire la aprobarea Programului „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă”.

1.1.2. Cadrul administrativ actual

Printre autoritățile publice responsabile de promovarea proiectelor de legi elaborate pentru transpunerea actelor UE în domeniul politicii industriale se enumeră:

- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale;
- Ministerul Mediului;
- Ministerul Finanțelor.

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării este principala instituție responsabilă de adoptarea și implementarea legislației în cadrul subcapitolului „Politica industrială”.

Subdiviziunile implicate în transpunerea acquis-ului UE aferent domeniului politicilor industriale din cadrul autorităților publice menționate supra, precum și numărul persoanelor direct implicate sunt reflectate în tabelul următor.

Tabelul 1.1. Subdiviziunile implicate în transpunerea acquis-ului UE aferent domeniului politicilor industriale

Autoritatea publică	Subdiviziunea (direcția/secția)	Angajați în total, persoane	Angajați implicați direct, persoane
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	Direcția politici de atragere a investițiilor și dezvoltare industrială	6	4
	Direcția politici de reglementare a mediului de afaceri	4	2
Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Direcția politici și reglementări în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, construcțiilor și locuințelor	7	2
Ministerului Mediului	Direcția politici de gestionare a deșeurilor și a siturilor contaminate	7	3

Ministerului Finanțelor	Direcția integrare europeană și cooperare transfrontalieră	4	3
Total	x	28	14

Alte autoritățile responsabile de adoptarea legislației în cadrul acestui capitol, precum și cu obligații definite în cadrul Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, sunt: Cancelaria de Stat, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Apărării, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Serviciul Vamal, Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei, Agenția Servicii Publice, Comisia Națională a Pieței Financiare.

1.2. Planuri de viitor

1.2.1. Planuri legislative

Subcapitolul „Politica industrială” include diferite acte UE, care urmează să fie **transpuse integral** până în anul 2026, între care:

- Regulamentul (UE) 2024/1252 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 aprilie 2024 de instituire a unui cadru pentru asigurarea aprovizionării sigure și durabile cu materii prime critice și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1724 și (UE) 2019/1020 (Text cu relevanță pentru SEE);
- Decizia de punere în aplicare a Comisiei din 26 iunie 2013 de stabilire a normelor pentru înființarea, gestionarea și funcționarea transparentă a rețelei autorităților sau organismelor naționale responsabile de evaluarea tehnologiilor medicale (2013/329/UE);
- Decizia Comisiei din 17 ianuarie 1994 privind norme de procedură comune pentru acordul tehnic european (94/23/CE).

Pentru transpunerea actelor UE menționate supra, vor fi elaborate și implementate un șir de acte normative, cum ar fi:

- ✓ Proiect de hotărâre de Guvern privind modificarea HG 646/2010 cu privire la aprobarea listei substanțelor minerale utile de importanță națională;
- ✓ Proiect de hotărâre de Guvern de modificare a Hotărârii de Guvern nr.439/2023 cu privire la organizarea și funcționarea IP Agenția de Investiții;
- ✓ Proiect de lege privind modificarea Legii nr.162/2023 cu privire la supravegherea pieței și conformitatea produselor;
- ✓ Proiect de hotărâre de Guvern de modificare a Hotărârii Guvernului Nr. 156/2002 cu privire la organizarea și funcționarea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină;
- ✓ Proiect de hotărâre de Guvern de modificare a Hotărârii Guvernului nr. 913/2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea ghișeului unic de elaborare a evaluării tehnice în construcții și Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea ghișeului unic de eliberare a certificatului de atestare tehnico-profesională a specialiștilor în construcții.

1.2.2. Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

În contextul implementării acquis-ului UE, MDED urmează să consolideze politica industrială prin dezvoltarea unor strategii integrate care să sprijine modernizarea infrastructurii industriale și creșterea sustenabilității economice, alinierea proceselor de producție la standardele europene de eficiență energetică și reducerea impactului asupra mediului, promovarea inovației tehnologice și digitalizării, precum și stimularea parteneriatelor public-private în vederea creării unor lanțuri valorice reziliente și competitive. Totodată, se va acorda prioritate dezvoltării capacităților umane în industrie prin formarea continuă a angajaților și atragerea profesioniștilor în sectoarele industriale strategice.

În același context, MDED urmează să fortifice capacitățile Direcției politici de atragere a investițiilor și dezvoltare industrială, astfel încât să asigure eficiența politicilor de dezvoltare industrială, prin creșterea numărului de poziții în corespundere cu necesitățile de serviciu, instruirea continuă a angajaților subdiviziunii cu cele mai noi practici de atragere a investițiilor în sectorul industrial, etc.

1.3. Aspecte financiare (estimarea costurilor)

Costurile estimative pentru realizarea acțiunilor (costuri de personal) sunt reflectate în Anexa A din PNA pentru fiecare acțiune în parte, potrivit Instrumentului de calcul al costurilor prezentat de Biroul pentru Integrare Europeană.

Suma totală estimată necesară pentru realizarea acțiunilor referitoare la „Politica industrială” constituie 598,2 mii lei, care vor fi acoperite în întregime din bugetul de stat.

SUBCAPITOLUL 2. POLITICA ANTREPRENORIALĂ ȘI INSTRUMENTE – ÎNTREPRINDERI MICI ȘI MIJLOCI

2.1. Prezentarea generală a situației

2.1.1. Cadrul legislativ actual

Politica antreprenorială conține „Strategia IMM pentru o Europă sustenabilă și digitală”, „Small Business Act” pentru IMM-urile din Europa, care definește mai multe principii concepute pentru a încuraja spiritul antreprenorial în UE și pentru a înlesni dezvoltarea întreprinderilor mici, precum și componenta de IMM a Programului UE privind piața unică.

Strategia națională de dezvoltare economică 2030 și Programul național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității în anii 2023-2027 (PNPACC 2023-2027), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 653/2023 sunt aliniate la documentele de politici ale Uniunii Europene menționate supra, implicit la „Strategia IMM pentru o Europă sustenabilă și digitală”. Astfel, PNPACC 2023-2027 conține trei Obiective Generale (OG) și 9 obiective specifice, câte 3 la fiecare obiectiv general, după cum urmează:

OG 1. Îmbunătățirea cadrului de reglementare a mediului de afaceri

- *Obiectivul specific 1.1.* Crearea condițiilor favorabile activității antreprenoriale prin eliminarea obstacolelor birocratice și îmbunătățirea legislației.
- *Obiectivul specific 1.2.* Digitalizarea proceselor administrative din cadrul instituțiilor publice și a serviciilor publice pentru a eficientiza interacțiunile cu antreprenorii și a reduce birocrăția.

- *Obiectivul specific 1.3.* Creșterea economică sustenabilă și crearea condițiilor pentru promovarea și implementarea principiilor ESG (Mediu, Social și Guvernare) prin promovarea unei economii transparente, încurajarea tranziției verzi, dezvoltarea economiei sociale și sprijinirea antreprenoriatului feminin, pentru a asigura o dezvoltare economică durabilă, responsabilă social și ecologic, incluzivă și echitabilă.

OG 2. Facilitarea accesului la finanțare și creșterea competitivității produselor/serviciilor locale, inclusiv pe piețele externe

- *Obiectivul specific 2.1.* Sporirea accesului la finanțare oferind antreprenorilor mai multe opțiuni de finanțare, inclusiv programe de împrumuturi cu dobânzi preferențiale și susținerea dezvoltării capitalului de risc.
- *Obiectivul specific 2.2.* Sporirea productivității întreprinderilor prin promovarea inovației, tehnologiei avansate și a practicilor eficiente de gestionare.
- *Obiectivul specific 2.3.* Sporirea și diversificarea exportului prin promovarea produselor și serviciilor din Republica Moldova pe piețele internaționale și identificarea de noi oportunități de export, pentru a stimula creșterea economică prin comerț internațional.

OG 3. Promovarea culturii antreprenoriale

- *Obiectivul specific 3.1.* Îmbunătățirea competențelor profesionale și antreprenoriale prin programe de formare, mentorat și sprijin educațional, pentru a dezvolta abilitățile antreprenorilor și a le asigura succesul în mediul de afaceri.
- *Obiectivul specific 3.2.* Îmbunătățirea dialogului public-privat și a percepției rolului mediului de afaceri pentru a promova o atitudine pozitivă și favorabilă față de antreprenoriat și pentru a încuraja înființarea de noi afaceri și dezvoltarea lor sustenabilă.
- *Obiectivul specific 3.3.* Îmbunătățirea infrastructurii de suport pentru susținerea continuă a dezvoltării antreprenoriatului.

Totodată, la 8 septembrie 2023 Republica Moldova a semnat Acordul de asociere pentru participarea la Programul UE privind Piața Unică, componenta competitivitatea IMM-urilor.

De asemenea, cel de-al doilea bloc conține definirea IMM-urilor în Uniunea Europeană, precum și Directiva 2011/7/UE privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale. Legea nr. 179/2016 privind întreprinderile mici și mijlocii urmează să fie aliniată la definițiile IMM-urilor în conformitate cu definițiile existente în Uniunea Europeană, implicit urmează să aliniem etapizat pragurile pentru cifra de afaceri proprie fiecărei categorii de întreprinderi.

Directiva 2011/7/UE este transpusă parțial în legislația națională. O parte din articolele Directivei sunt incluse în Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002 – Capitolul Obligații (art. 862, art. 942; art. 945). Totuși, În Rapoartele de progres din 2023 și 2024, Comisia Europeană constată că nu există o lege specială care reglementează combaterea plăților întârziate și lipsa unui mecanism de monitorizare a plăților întârziate. În acest context, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării a elaborat proiectul de lege, care a fost transmis Guvernului spre aprobare.

2.1.2. Cadrul administrativ actual

Printre autoritățile publice responsabile de promovarea proiectelor de legi elaborate pentru transpunerea actelor UE în domeniul politicii antreprenoriale se enumeră:

- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- Ministerul Educației și Cercetării;
- Ministerul Finanțelor.

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării este principala instituție responsabilă de adoptarea și implementarea legislației în cadrul subcapitolului „Politica antreprenorială și instrumente – Întreprinderi Mici și Mijlocii”.

Subdiviziunile implicate în transpunerea acquis-ului UE aferent domeniului politicilor industriale din cadrul autorităților publice menționate supra, precum și numărul persoanelor direct implicate sunt reflectate în tabelul următor.

Tabelul 2.1. Subdiviziunile implicate în transpunerea acquis-ului UE aferent domeniului „Politica antreprenorială și instrumente – Întreprinderi Mici și Mijlocii”

Autoritatea publică	Subdiviziunea (direcția/secția)	Angajați în total, persoane	Angajați implicați direct, persoane
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	Direcția politici de dezvoltare a antreprenoriatului	5	2
Ministerului Educației și Cercetării	Direcția politici în domeniul cercetării și inovării	5	2
Ministerului Finanțelor	Direcția integrare europeană și cooperare transfrontalieră	4	3
Total	x	14	7

Alte autoritățile responsabile de adoptarea legislației în cadrul acestui capitol, precum și cu obligații definite în cadrul Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, sunt: Cancelaria de Stat, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Apărării, Ministerul Mediului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Serviciul Vamal, Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei, Agenția Servicii Publice, Comisia Națională a Pieței Financiare.

2.2. Planuri de viitor

2.2.1. Planuri legislative

Subcapitolul „Politica antreprenorială și instrumente – Întreprinderi Mici și Mijlocii” include multiple acte UE, care urmează să fie **transpuse integral** până în anul 2026, între care:

- Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale (reformare);
- Regulamentul (UE) 2021/695 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa, de stabilire a normelor sale de participare și de diseminare și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1290/2013 și (UE) nr. 1291/2013;

- Regulamentul (CE) nr. 723/2009 al Consiliului din 25 iunie 2009 privind cadrul juridic comunitar aplicabil unui consorțiu pentru o infrastructură europeană de cercetare (ERIC);
- Regulamentul (UE) nr. 346/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2013 privind fondurile europene de antreprenoriat social Text cu relevanță pentru SEE;
- Regulamentul delegat (UE) 2019/819 al Comisiei din 1 februarie 2019 de completare a Regulamentului (UE) nr. 346/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește conflictele de interese, măsurarea impactului social și informarea investitorilor în domeniul fondurilor europene de antreprenoriat social.

Pentru transpunerea actelor UE menționate supra, vor fi elaborate și implementate un șir de acte normative, cum ar fi:

- ✓ Proiect de lege privind combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată în temeiul contractelor încheiate între profesioniști, între profesioniști și autoritățile contractante (număr unic 564/MDED/2024);
- ✓ Proiect de hotărâre de Guvern privind aprobarea modelului de raportare și monitorizare a plăților întârziate;
- ✓ Proiect de lege privind modificarea Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii;
- ✓ Proiect de hotărâre de Guvern privind crearea Parcului industrial electronic;
- ✓ Proiect de hotărâre de Guvern privind participarea organizațiilor din Republica Moldova în cadrul ERIC;
- ✓ Proiect de hotărâre de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea fondurilor europene de antreprenoriat social;
- ✓ Proiect de lege pentru îmbunătățirea cadrului legal privind administrarea și deetatizarea proprietății publice prin includerea prevederilor privind neadmiterea companiilor sau persoanelor corupte și frauduloase în cadrul proceselor de privatizare/înstrăinare/valorificare a proprietății publice (Planul de acțiuni pentru dezoligarhizare);
- ✓ Proiect de lege de modificare a Legii nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi;
- ✓ Proiect de hotărâre a Guvernului cu privire la instituirea unor consilii naționale pentru productivitate.

2.2.2. Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

În contextul angajamentelor privind implementarea acquis-ului UE, MDED va sprijini dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) prin crearea unui cadru legislativ și fiscal favorabil, facilitarea accesului la finanțare și piețe externe, implementarea unor platforme digitale de sprijin antreprenorial, dezvoltarea competențelor antreprenorilor prin programe de formare și mentorat, precum și stimularea spiritului antreprenorial în rândul tinerilor și grupurilor

defavorizate. În același timp, vor fi promovate instrumente inovatoare pentru IMM-uri, inclusiv mecanisme de sprijin pentru startup-uri și proiecte de inovare, în vederea sporirii competitivității și sustenabilității acestora.

În același context, MDED urmează să fortifice capacitățile Direcției politici de dezvoltare a antreprenoriatului, astfel încât să asigure eficiența politicilor de dezvoltare antreprenorială, prin creșterea numărului de poziții în corespundere cu necesitățile de serviciu, instruirea continuă a angajaților subdiviziunii cu cele mai noi practici de dezvoltare a sectorului IMM-urilor, etc.

2.3. Aspecte financiare (estimarea costurilor)

Costurile estimative pentru realizarea acțiunilor (costuri de personal) sunt reflectate în Anexa A din PNA pentru fiecare acțiune în parte, potrivit Instrumentului de calcul al costurilor prezentat de Biroul pentru Integrare Europeană.

Suma totală estimată necesară pentru realizarea acțiunilor referitoare la „Politica antreprenorială și instrumente – Întreprinderi Mici și Mijlocii” constituie 3.472,8 mii lei, din care 1.449,1 mii lei (*sau cca 42%*) vor fi acoperite din bugetul de stat, 700,0 mii lei vor fi asigurate din contul asistenței externe, iar 1323,7 mii lei sunt costuri neacoperite.

SUBCAPITOLUL 3. SECTOARE INDUSTRIALE

3.1. Prezentarea generală a situației

3.1.1. Cadrul legislativ actual

Acest subcapitol conține mai multe sectoare, și anume:

- Spațiul;
- Industria turismului;
- Construcțiile;
- Materiile critice;
- Oțelul;
- Textile, îmbrăcăminte, piele și încălțăminte;
- Industria militară.

□ Spațiul

Subcapitolul conține Regulamente aferente dezvoltării programelor spațiale la nivelul Uniunii Europene, implicit Regulamentul (UE) 2021/696 din 28 aprilie 2021 de instituire a Programului spațial al Uniunii și a Agenției Uniunii Europene pentru Programul spațial, precum și Comunicarea Comisiei „Strategia spațială a Uniunii Europene pentru securitate și apărare”.

Republica Moldova nu are deocamdată dezvoltat un program spațial și, în aceeași ordine de idei, nu are create instituții și mecanisme de finanțare a programelor spațiale.

□ Industria turismului

Subcapitolul conține „Calea de tranziție pentru sectorul turismului”, recomandări de politici care se conțin în Programul național de dezvoltare a turismului „Turism - 2028”, aprobat prin Hotărârea Guvernului.

□ Construcțiile

Subcapitolul conține „Calea de tranziție pentru construcții”, recomandări de politici care nu necesită a fi transpuse, odată ce alinierea la cadrul normativ al UE pe domeniul construcțiilor s-a efectuat prin: Adoptarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, Legea cu privire la locuințe nr.75/2015, precum și prin alte acte normative secundare, necesare pentru implementarea Codului.

□ **Materiile critice**

Subcapitolul conține Regulamentul (UE) 2024/1252 de instituire a unui cadru pentru asigurarea aprovizionării sigure și durabile cu materii prime critice, precum și o serie de studii și o Comunicare a Comisiei UE cu privire la „Reziliența materiilor prime critice: trasarea unui model pentru îmbunătățirea securității și a durabilității”.

Partea generală de exploatare a resurselor minerale, implicit cercetarea și explorarea, se conțin în Codul Subsolului, dar Republica Moldova nu are reglementări specifice cu privire la materiile prime critice, nu are instituții specializate pe materiile prime critice, din moment ce deocamdată nu are descoperite pe teritoriul propriu materii critice, definite în conformitate cu Regulamentul (UE) 2024/1252.

□ **Oțelul**

Subcapitolul conține o serie de Comunicări ale Comisiei/documente de politici – a căror principii se regăsesc tangențial în PNDI 2024-2028, dar Republica Moldova nu a dezvoltat un sector industrial de oțel. Uzina Metalurgică Râbnita situată în regiunea transnistreană are o proprietate incertă, nerecunoscută de autoritățile constituționale de la Chișinău.

□ **Textile, îmbrăcăminte, piele și încălțăminte**

Subcapitolul conține Comunicarea Comisiei „Strategia UE pentru textile circulare și sustenabile” și recomandări de politici pentru tranziția verde și digitală a sectorului textilelor.

Republica Moldova nu are un document de politici dedicat sectorului textile, dar dată fiind importanța industriei textilelor pentru economia moldovenească, industria textilelor este identificată în PNDI 2024-2028 drept una dintre cele 6 sectoare industriale prioritare.

PNDI 2024-2028 constată că industria ușoară din Republica Moldova – care acoperă producția de produse de îmbrăcăminte, dar și textile tehnice – se confruntă cu schimbări dramatice și provocări, definite pe trei dimensiuni majore, implicit: cadrul de reglementare; cererea pieței și; schimbări geo-economice. Cadrul de reglementare din UE, dar din ce în ce mai mult pe glob, doresc să reglementeze industria textilă pentru a-și reduce amprenta asupra mediului, adică să reducă deșeurile și emisiile de CO², să restricționeze utilizarea anumitor substanțe chimice, să reducă consumul de apă. Cadrul de reglementare intenționează, de asemenea, să sporească transparența în lanțul de aprovizionare și să abordeze abuzul social în industria textilă, de ex. munca copiilor și salariile inechitabile (sub nivelul de trai).

Industria textilă din Republica Moldova va trebui să se adapteze la acest nou mediu, care va avea consecințe pe întregul lanț valoric. Astfel, digitalizarea industriei textilelor și tranziția verde a unuia dintre cele mai poluante sectoare industriale reprezintă parte a abordării complexe de creștere a competitivității și sustenabilității industriei textilelor în Republica Moldova, care se regăsește în PNDI 2024-2028.

□ **Industria militară**

Subcapitolul conține documente de politici cu privire la dezvoltarea sectorului apărării, inclusiv Comunicarea „Către un sector al apărării și al securității mai competitiv și mai eficient” și Planul de acțiune european în domeniul apărării, precum și Comunicări și Regulamente care instituie programe și mecanisme de finanțare a industriei militare la nivelul Uniunii Europene, implicit Regulamentul (UE) 2021/697 de instituire a Fondului european de apărare.

Republica Moldova a pierdut competitivitatea din domeniul industriei apărării existentă în perioada sovietică, precum și proprietatea principalelor companii din sectorul industriei militare conectate la complexul militar din spațiul ex-sovietic. Deși sectorul apărării se confruntă cu provocări precum lipsa investițiilor, infrastructura învechită și expertiza tehnologică limitată, constrângerile economice obstrucționează dezvoltarea unei industrii de apărare autohtone.

Ministerul Apărării are dezvoltată „Strategia militară”, care conține și componenta dezvoltării industriei militare, care urmează să fie aprobată de Guvern. Totodată, Republica Moldova nu este deocamdată eligibilă pentru instrumentele financiare ale UE relevante, implicit pentru finanțarea prin Fondul european de apărare.

3.1.2. Cadrul administrativ actual

Printre autoritățile publice responsabile de promovarea proiectelor de legi elaborate pentru transpunerea actelor UE în domeniul sectoarelor industriale se enumeră:

- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- Ministerul Apărării;
- Ministerul Culturii.

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării este principala instituție responsabilă de adoptarea și implementarea legislației în cadrul subcapitolului „Sectoare industriale”.

Subdiviziunile implicate în transpunerea acquis-ului UE aferent domeniului politicilor industriale din cadrul autorităților publice menționate supra, precum și numărul persoanelor direct implicate sunt reflectate în tabelul următor.

Tabelul 3.1. Subdiviziunile implicate în transpunerea acquis-ului UE aferent domeniului „Sectoare industriale”

Autoritatea publică	Subdiviziunea (direcția/secția)	Angajați în total, persoane	Angajați implicați direct, persoane
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	Direcția politici de atragere a investițiilor și dezvoltare industrială	6	4
Ministerului Apărării	Secția armament și blindate	4	3
Ministerului Culturii	Direcția turism	4	4
Total	x	14	11

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării curează următoarele sectoare industriale: construcțiile, materiile critice, oțelul, textilele, îmbrăcăminte, piele și încălțăminte. Respectiv, Ministerului Apărării este responsabil de industria militară, iar Ministerul Culturii – de industria turismului.

Alte autoritățile responsabile de adoptarea legislației în cadrul acestui capitol, precum și cu obligații definite în cadrul Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea

Europeană, sunt: Cancelaria de Stat, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Mediului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Serviciul Vamal, Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei, Agenția Servicii Publice, Comisia Națională a Pieței Financiare.

3.2. Planuri de viitor

3.2.1. Planuri legislative

Subcapitolul „Sectoare industriale” include diferite acte UE, care urmează să fie **transpuse integral** până în anul 2026, menționate în special în subcapitolul „Politica industrială”, la care se mai adaugă unele specifice, de exemplu:

- 2011/24/UE: Recomandarea Comisiei din 11 ianuarie 2011 privind autorizarea întreprinderilor europene din domeniul apărării în temeiul articolului 9 din Directiva 2009/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului de simplificare a clauzelor și condițiilor de transfer al produselor din domeniul apărării în interiorul Comunității Text cu relevanță pentru SEE;
- Rezoluția Consiliului din 22 decembrie 1986 privind o mai bună distribuție sezonieră și geografică a turismului.

Pentru transpunerea actelor UE menționate supra, vor fi elaborate și implementate un șir de acte normative, cum ar fi:

- ✓ Proiect de lege privind simplificarea clauzelor și condițiilor de transfer al produselor din domeniul apărării între statele membre ale Uniunii Europene și Republica Moldova;
- ✓ Proiect de Hotărâre de Guvern cu privire la aprobarea și promovarea Programului național de dezvoltare a turismului „Turism - 2028”;
- ✓ Proiect de Hotărâre de Guvern cu privire la crearea și funcționarea Organizațiilor de Management al Destinațiilor.

3.2.2. Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

În contextul aderării la standardele europene, MDED va concentra eforturile asupra dezvoltării sectoarelor industriale cu potențial de creștere prin identificarea și sprijinirea industriilor-cheie și inovatoare, promovarea investițiilor în tehnologii avansate și procese de producție sustenabile, stimularea competitivității prin sprijinirea transferului de cunoștințe și tehnologii între mediul academic și cel industrial. De asemenea, se vor intensifica eforturile pentru atragerea investițiilor strategice în sectoare cu valoare adăugată mare, cum ar fi industriile creative, tehnologiile verzi și producția avansată, creând astfel premisele pentru o tranziție industrială verde și digitală.

3.3. Aspecte financiare (estimarea costurilor)

Costurile estimative pentru realizarea acțiunilor (costuri de personal) sunt reflectate în Anexa A din PNA pentru fiecare acțiune în parte, potrivit Instrumentului de calcul al costurilor prezentat de Biroul pentru Integrare Europeană.

Suma totală estimată necesară pentru realizarea acțiunilor referitoare la „Sectoare industriale” constituie 394,1 mii lei, care în întregime vor fi acoperite din bugetul de stat.

ANEXE

Anexa A. Acțiuni normative de aliniere la acquis-ul UE.

Anexa B. Acțiuni de implementare a acquis-ului și de consolidare a capacităților administrative.